

sau
do
nes
p

**COEDUCAR: UN REPTE
MÉS ENLLÀ DE L'ESCOLA**

EN MARXA EL PLA D'IGUALTAT PER A LA CIUTADANIA 2012-2018

L'impuls de la coeducació a la ciutat és una de les línies de treball que estructura les accions previstes en el Pla d'Igualtat per a la ciutadania (2012-2018). Durant aquest 2013 l'Ajuntament ha iniciat diverses accions per contribuir al desplegament de la coeducació tot teixint complicitats amb els i les professionals de l'educació, amb els nois i noies dels IES, amb les famílies de l'alumnat de primària... Tot seguit en detallarem algunes de significatives.

È-LIA, una eina de prevenció

Aquest mes de novembre l'Ajuntament posa en funcionament un servei d'assessorament virtual per tal que les persones més joves -i també les que no ho són tant- puguin resoldre, de forma confidencial, els seus dubtes sobre les situacions de violència quotidianes. L'objectiu és oferir als nois i noies una eina de prevenció i d'autoprotecció que els permeti detectar situacions d'abús en les seves relacions interpersonals. Per accedir al servei: www.donessantboi.cat

Coeducar des de l'educació no formal

L'educació no formal ens permet treballar des de les vivències quotidianes i assajar noves formes de relacionar-nos entre homes i dones. El passat mes d'octubre un grup de 25 professionals del municipi vinculats a l'educació no formal o al treball comunitari han participat d'una formació sobre coeducació i treball grupal impartit per la cooperativa Fil a l'agulla (www.filalagulla.org).

Famílies coeducadores

Entenent que la coeducació és una estratègia compartida entre educadors/es i famílies, per al curs 2013/2014 està prevista una proposta formativa sobre educació no sexista en el marc de l'Escola de pares i mares de Sant Boi de Llobregat. L'activitat *Eduquem en igualtat, per què els eduquem diferent? tindrà lloc els dies 6 i 13 de març de 2014 de 17.30 a 19.30h a l'Escola Josep Maria Ciurana amb l'objectiu de conèixer alternatives per tal que els nostres fills i filles es puguin desenvolupar com a persones més enllà dels estereotips de gènere.*

Tallers de prevenció de les relacions abusives als IES

L'adolescència és un moment intens en el qual les relacions interpersonals prenen una especial rellevància. Durant el curs 2013/2014 es duran a terme tallers monogràfics sobre identitats de gènere i prevenció de les relacions abusives amb l'alumnat de 3r i 4t d'ESO de diversos IES de Sant Boi amb l'objectiu de contribuir a la creació de relacions lliures de violències.

Eines de coeducació a la xarxa

Les tecnologies de la informació i la comunicació són unes bones aliades per crear xarxa entre professionals, facilitar l'accés a la formació i, com a font de recursos per treballar la coeducació. Des del Centre de Recursos i Documentació de les Dones s'organitza un curs virtual que pretén proporcionar pautes i recursos per a l'ús dels materials sobre coeducació que trobem a internet. ■

Sumari

02. En marxa el Pla d'Igualtat per a la ciutadania 2012-2018
03. La violència estructural maltracta les dones
04. Gènere i educació en xifres
05. L'escola mixta no ha aconseguit la igualtat efectiva entre sexes
06. Diagnòstic del Pla d'Igualtat de Gènere
- 06-07. Educar en igualtat, una lluita quotidiana
08. La masculinitat té un alt cost emocional i humà per als homes
09. L'escola bressol amb perspectiva de gènere: tot un món per redescobrir i explorar
10. Què me'n dius? Projecte d'opinió i participació ciutadana. Trobada d'Homes per a la Igualtat a Sant Boi. 25 de novembre Dia Internacional contra la Violència Masclista
11. Dolores Vallejo: coeducar vol dir posar-se ulleres noves per mirar les coses d'una altra manera

LA VIOLÈNCIA ESTRUCTURAL MALTRACTA LES DONES

Fa unes setmanes es feia públic un estudi, coordinat pel professor de sociologia Sebastià Sarasa, sobre l'impacte de la crisi a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i Catalunya. En aquest informe, l'equip investigador mostra que s'ha incrementat el nombre de llars en els que les dones han assumit un paper econòmic més rellevant en detriment dels homes, i anuncien la dificultat per afrontar un repte: el del canvi dels rols entre homes i dones a les llars catalanes, i el perill que això desembocui en un increment de la violència masclista.

Això és, l'any 2013, any en què moltes famílies estan fent front a una crisi econòmica que les situa al límit de l'exclusió social, les institucions i la ciutadania hem d'estar amatents a l'increment de la violència masclista que pot derivar-se de què algunes dones hagin passat a ser les sustentadores principals de les llars. Aquest fet mostra dos tipus de violència. La primera, i més evident, la violència masclista, aquella que els homes exerceixen envers les dones. La segona, més subtil, també violència, també masclista que "encadena" a homes i dones als rols de gènere tradicionals. Qualsevol intent d'escapatori pot ser castigat. Ho mostren, malgrat que ja fa sis anys que es va aprovar la llei d'igualtat estatal, les dades sobre l'impacte del permís per paternitat. Ho mostra, malgrat que ja fa 5 anys que a Catalunya es va aprovar la llei contra la

**DISSABTE 23 DE NOVEMBRE DE LES
10H A LES 14H AL MERCAT DE LA
MUNTANYETA, COMMEMORACIÓ DEL
DIA INTERNACIONAL CONTRA LA
VIOLÈNCIA MASCLISTA.**

violència masclista, el fet que un equip d'investigadors/es anunciï un potencial increment de la violència masclista a les llars sustentades econòmicament per dones.

Però, malauradament, aquesta no és l'única violència masclista a la què han de fer front les dones. Existeix una altra violència: la institucional. La violència estructural, la violència simbòlica, que diria el sociòleg francès Pierre Bourdieu, aquella que de manera subtil també maltracta. Aquella que es fa evident en uns pressupostos estatals i autonòmics on no es té present l'impacte de gènere en àmbits tan importants com el treball, la dependència, l'educació o la salut, àmbits on es decideix sobre la vida, i també sobre la mort. ■

Lluïsa Moret i Sabidó

Tinenta d'alcaldia de Benestar i Ciutadania
Regidora de Polítiques per a la Igualtat de Gènere i Nous Usos del Temps

La Tinenta d'alcaldia Lluïsa Moret en la sessió del curs "Coeducar des de l'educació no formal" que va tenir lloc a l'Olivera durant el mes d'octubre, impartit per la cooperativa Fil a l'Agulla.

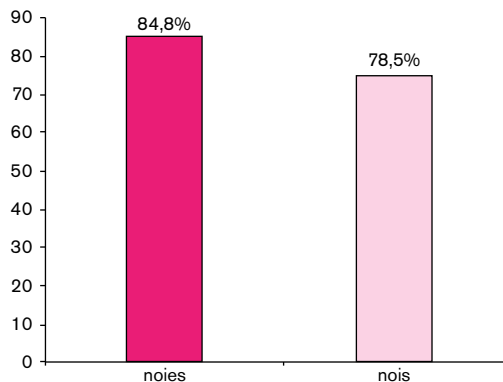
GÈNERE I EDUCACIÓ

EN XIFRES

Malgrat que els nens i les nenes comparteixen les aules, el sexe i el gènere tenen, encara ara, un pes molt important tant ens els itineraris com en els resultats escolars dels uns i de les altres. A continuació presentem dades d'aspectes claus a l'hora de definir la presència, participació i pautes de comportament segons sexe en els itineraris educatius.

Taxa d'èxit escolar

Del total d'alumnes que van finalitzar l'ESO al Baix Llobregat el curs 2010/2011, el 84,8% de les noies va acreditar mentre que només el 78,5% dels nois va acabar amb èxit l'ESO

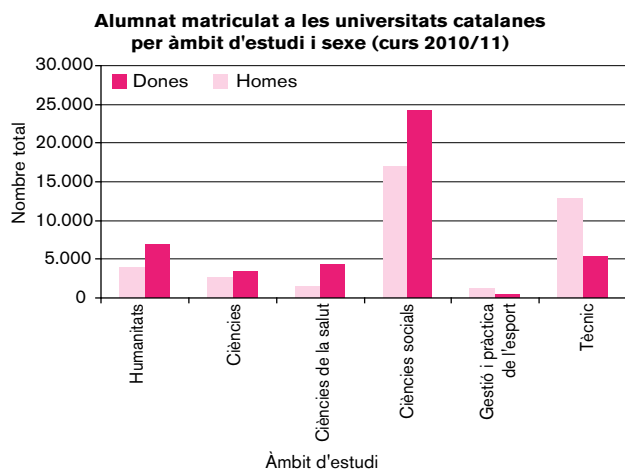
Font: OC-BL a partir de dades del Departament d'Ensenyament

Informe PISA

Segons les dades de l'informe PISA el rendiment en comprensió lectora a Catalunya és força superior en les noies (513 punts) que en els nois (484). Cal dir, que això és una tendència general, ja que les noies obtenen puntuacions mitjanes en comprensió lectora significativament superiors als noies en totes les regions i països de l'OCDE.

Preferències diferenciades

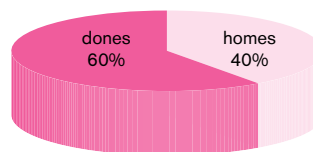
Malgrat el major accés, les preferències de les dones es continuen situant en les carreres universitàries vinculades a les humanitats i les ciències socials; mentre que els homes tendeixen a ser majoria en les carreres tècniques, que són les més ben valorades al mercat de treball formal.

Font: Idescat a partir de les dades del Departament d'Economia i Coneixement. Secretaria d'Universitats i Recerca. Generalitat de Catalunya

Educació superior

Les dones accedeixen en major nombre a la universitat i des del curs 2000/2001 fins el passat 2010/2011 existeix una constant: de la quantitat total de persones que obtenen titulació universitària, el 40% són homes i el 60% són dones.

Font: Departament d'Universitats i Recerca

La tendència de les dones a desenvolupar professions vinculades a la cura condiona la composició del professorat

De les 10.360 persones que treballen com a mestres d'educació infantil (p3, p4 i p5) a Catalunya només 138 són homes.

10.360

138

De les 52.331 persones que treballen com a mestres d'educació primària (1r a 6è) a Catalunya, un 15% són homes i un 85% dones.

85%

15%

Només en el cas de l'especialitat d'educació física canvien les xifres i fins i tot s'inverteixen: un 55% són homes i un 45% són dones.

55%

45%

Font: Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Curs 2010/2011

L'ESCOLA MIXTA

NO HA ACONSEGUIT LA IGUALTAT EFECTIVA ENTRE SEXES

Coeducació, escola mixta, coensenyament ... són expressions que han servit per definir un sistema d'educació conjunta i en igualtat entre nens i nenes. Una educació basada en una igualtat real d'oportunitats per als dos sexes sense la transmissió de valors sexistes.

Les diferents etapes i sistemes polítics han generat lleis i opinions contràries o favorables a aquests tipus d'educació. Dictadura o democràcia han estat factors claus. El paper passiu o actiu de les dones en aquestes diferents èpoques també ha influït en els programes i sistemes educatius aplicats.

Una mirada a la història

El setembre de 1901 va obrir a Barcelona la primera Escola Moderna presidida pel pedagog, anarquista i lliure pensador **Francesc Ferrer i Guàrdia**. Hi assistien 30 alumnes, dels quals 12 eren noies. Es practicava la coeducació i l'estudi dogmàtic era substituït pel raonat. Un dels seus principis era *No hi ha deures sense drets; no hi ha drets sense deures*. En el seu programa es deia que l'escola "s'encaminava a preparar una humanitat verdaderament fraternal, sense categoria de sexes ni classes". L'Escola obria també els diumenges al matí i a aquestes classes hi podien assistir les famílies dels alumnes.

MÉS DE 40 ANYS D'ESCOLA MIXTA NO HAN ACONSEGUIT LA IGUALTAT EFECTIVA ENTRE SEXES

Aquesta experiència educativa revolucionària va tenir un curt recorregut ja que el 1906 Ferrer i Guàrdia junt amb altres anarquistes van ser detinguts i condemnats per conspiració contra la Monarquia d'Alfonso XIII. L'Escola Moderna i moltes altres que s'inspiraven en els principis llibertaris i laics van ser tancades i no van tornar a obrir més com a centres d'ensenyament.

Malgrat tot, però, els seus principis no van morir. Durant la República es va implantar un sistema escolar inspirat en els valors de la llibertat, la igualtat entre sexes i el despertar d'una consciència crítica, cívica i compromesa. Entre les persones que van seguir l'estela de Ferrer i Guàrdia tenim el pedagog **Joan Puig Elias**, que l'any 1936 funda el Consell de l'Escola Nova Unificada amb l'objectiu d'instaurar una escola gratuïta, laica, amb coeducació i en català. I no hem d'oblidar la gran tasca de la pedagoga **Marta Mata**, la qual l'any 1965 es proposa fer formació per als mestres, com a base per fer realitat l'escola pública, democràtica i activa. En acabar el curs, i durant una quinzena del mes de juliol de 1966 posa en marxa la primera Escola d'Estiu de Rosa Sensat.

Alumnes de l'escola de les monges carmelites (Vedrunes), l'any 1956.
Fons: Joan Jordana Ollé (Arxiu Històric Municipal de Sant Boi de Llobregat).

A les acaballes del franquisme es modifica la legislació sobre educació. La *Ley General de Educación 14/1970*, anul·la la prohibició de l'escola mixta i estableix, entre d'altres, l'ensenyament obligatori fins als 14 anys amb l'EGB.

A partir d'aquí l'escola mixta s'estén per tot el territori però tal i com manifesta la catedràtica de sociologia **Marina Subirats**, el debat sobre quin model educatiu es volia se centrava sobretot en el seu caràcter classista, en la falta d'equipaments i en la crítica als continguts i mètodes de l'ensenyament tradicional. La coeducació no apareixia: es donava per descomptat que l'escola ja tractava per igual a nens i nenes.

Han desaparegut les discriminacions per raó de sexe a l'escola?

Segons l'observació social i l'opinió de persones expertes, aquests més de 40 anys d'escola mixta no han aconseguit la igualtat efectiva entre sexes; si bé nens i nenes s'eduquen en els mateixos centres i aules, el model pedagògic que s'aplica és androcèntric, construït a partir de les pautes tradicionalment atribuïdes al gènere masculí, i el que fa només és permetre que les nenes hi accedeixin. No cal dir però que ha representat un gran avantatge per a les dones, en comparació amb l'educació segregada.

Per aconseguir un ensenyament realment coeducatiu cal superar altres reptes que van més enllà de l'escola, si bé aquesta s'ha d'implicar activament en la construcció d'unes relacions humanes més igualitàries. La desigualtat social entre homes i dones ha generat estereotips i pràctiques discriminatòries en tots els àmbits. A més, algunes formes de sexisme estan tan arrelades en la cultura actual que no es perceben com a tals, conclou **Subirats**. ■

EDUCAR EN IGUALTAT, UNA LLUITA QUOTIDIANA

D'esquerra a dreta: Laura Ramírez, Laura Cruz, Anna Sellarès, Elena Sánchez, Ester Fernández, Eugènia Moliner i Marta Corcoy.

PARTICIPANTS:

- **EUGÈNIA MOLINER**, ludotecària de la Ludoteca de l'Olivera.
- **ESTER FERNÁNDEZ**, directora de l'escola Josep M. Ciurana.
- **LAURA RAMÍREZ**, responsable del Centre de Recursos i Documentació de les Dones (CRDD).
- **ELENA SÁNCHEZ**, tècnica d'educació de l'Ajuntament de Sant Boi.
- **LAURA CRUZ**, responsable de l'Àrea de Desenvolupament i Millora de la Fundació Marianao.

La revista *Dones* ha volgut dedicar aquest número monogràfic a la coeducació. Tractar el tema amb amplitud; conèixer quins són els àmbits de treball claus en aquesta matèria i quin és el rol que han de jugar les famílies i la societat.

Quins són els reptes i les oportunitats dels sectors educatius, formals i no formals i quines resistències socials es presenten. A tal efecte hem convidat a debatre a 5 expertes en educació. La seva experiència i implicació professional i personal en aconseguir una educació en igualtat han fet que el debat hagi resultat ric i profitós.

L'extensió generalitzada de la coeducació serà possible en el marc de l'escola o requerirà un procés de transformació social profunda que vagi més enllà del treball a l'escola, amb el professorat i amb les famílies?

Ester Fernández opina que actualment els àmbits de treball coeducatius no només se centren en l'escola i la família sinó que tot és més extens. A les escoles es treballa amb unes línies definides: el llenguatge, la utilització dels espais, la cura de l'altre i de l'entorn. Ara bé, la societat i sobretot els mitjans

de comunicació no ajuden. La informació que es dona en el recinte escolar és important però les criatures quan surten a fora reben una pressió molt gran. Per tant la coeducació, l'educació en igualtat s'ha de portar més enllà de l'escola.

La resta de participants comparteixen aquesta opinió. Elena Sánchez afegeix que el concepte de coeducar ha de ser comú a tot arreu: mitjans de comunicació, llenguatge, publicitat, esports, lleure, joguines... Les diferències entre sexes són molt presents a la societat. Tot està impregnat de sexisme: m'agrada aquesta joguina però no puc tenir-la perquè és de nens o de nenes. Tot això marca el seu desenvolupament i les seves relacions.

Per a Laura Ramírez l'aspecte clau està en la formació, tant per a formadors/es com per a famílies i AMPA's. Les AMPA's estan adquirint un paper fonamental en donar continuïtat al projecte educatiu fora de l'escola i els pares s'hi van incorporant. Fins fa ben poc eren espais exclusius de les mares.

La creació de referents

Un aspecte que preocupa són els referents que construeixen els mitjans de comunicació i la publicitat, des d'on es continuen reproduint valors sexistes. Per exemple, poques informacions d'esport femení ens arriben. Estem veient com les esportistes són quasi les úniques que guanyen medalles a les Olimpíades, als Campionats de natació... en canvi, ni mitjans ni publicitat es decanten encara per la seva promoció. Els patrocinis majoritàriament opten pel futbol i pels grans equips masculins. Aquí l'escola pot ajudar ensenyant a fer lectures crítiques dels continguts que mostren els mitjans.

Quina importància dóna la família a la feina que es fa en coeducar des de l'escola i els àmbits no formals?

És important que es reconegui el paper de l'escola i que les famílies l'apoderin, sense desautoritzar-la, intervén Laura Cruz.

Eugènia Moliner, creu que l'escola té un paper important en aquesta línia educativa i ho està fent, en canvi moltes famílies, encara que siguin joves, continuen perpetuant la diferenciació de rols en els infants. L'Ester apunta que aquest és una tema que no s'analitza de manera objectiva, sinó des d'un sentiment propi i unes vivències. En la mesura en què mestres i ciutadania, puguem transmetre els valors femenins, del respecte a tothom... estarem posant les bases perquè, per exemple, la violència masclista vagi disminuint. És a dir, no hi ha programes, ni llibres, ni discursos, ni etiquetes... es tracta de transmetre una altra manera de fer i d'estar en el món, amb noves formes de treball en igualtat.

La Laura Cruz ho corrobora. No hi ha programes... i el paper que han de jugar les famílies és cabdal. L'escola pot enviar missatges enfocats en la igualtat d'oportunitats però després a casa, a l'esplai, al carrer, la criatura en rep altres diferents i això provoca desorientació. Treballar des de la nostra mirada sí, però intentant trobar espais de confluència no només des de l'escola, l'educació no formal, la família sinó també des del món laboral i productiu. Molts dels canvis que hem tingut les dones venen del sector laboral i productiu.

Canvi de mentalitat

Malgrat les dificultats en remoure la motxilla que portem a sobre per les arrels culturals i socials heretades, hem avançat molt. Per exemple, el pati de l'escola, puntualitza l'Ester, ara està ple de pares que venen a recollir els seus fills o filles. I no perquè potser ara estan a l'atur. És un canvi de tendència. O bé pares que venen a explicar contes quan els ho demanem... fa uns anys això era impensable!. I en el claustre també s'han produït canvis. Anem caminant i davant d'un possible retrocés ideològic, no farem marxa enrere perquè cada dia hi ha més gent que ho té clar.

A la ludoteca, apunta l'Eugènia tenim un espai de nadons, d'1 a 3 anys, on han de venir acompanyats i molts ja venen amb els pares i a les activitats familiars ja participen molts pares.

Malgrat tot, no ens podem relaxar. La Laura Cruz pensa que a vegades som massa suaus en plantejar aquests temes i en alguns punts hauríem de ser més rotundes. Cal que sigui un tema prioritari en la quotidianitat. Si, per exemple, en un carnetoltes s'acorda en una classe que tots els infants vagin disfressats amb un mateix motiu, no es pot cedir a les preferències dels pares i les mares per tal que nens i nenes portin disfresses diferents que responguin a estereotips sexistes. No es poden fer concessions.

Parlem d'igualtat d'oportunitats però també de desigualtats,

recalca l'Elena. Invertim molts esforços en educar en igualtat a l'escola, a l'educació no formal, però hi ha una desigualtat tant palpable en lo quotidià que dificulta molt. Per què un nen no es pot disfressar de princesa, de caputxeta, posar-se talons, o pintar-se les ungles?. L'Eugènia diu que a la Ludoteca viu sovint aquests clixés: si un nen petit es disfressa de nena, mira que graciós!, però si té una certa edat ja el miren malament... en canvi si una nena porta una samarreta del Barça no passa res.

O per què el color rosa continua sent per les nenes i el blau pels nens?.

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ HAN D'AMPLIAR LA SEVA MIRADA I COL-LABORAR EN LA CONSTRUCCIÓ D'UNA SOCIETAT LLIURE DE CLIXÉS SEXISTES

El projecte educatiu de l'escola i els petits reptes de cada curs

Una escola ha de tenir un projecte educatiu que reculli els seus trets identitaris i la definició d'igualtat d'oportunitats entre nens i nenes. Cap mestre pot discriminar per raó de sexe, diu l'Ester.

Després hi ha la comissió de coeducació que cada curs es planteja petits reptes. Un d'ells és dinamitzar els temps d'esbarjo a través de la utilització dels espais del pati. Es decideix que es jugarà a pilota només tres dies. Es donen alternatives amb altres jocs que no sigui el futbol. S'explica la importància de la utilització dels espais, insistint en la idea que nens i nenes han d'arribar a relacionar-se d'altres formes, i mirant que els nens siguin els que s'incorporin a aquestes formes de fer perquè les nenes ja juguen amb la pilota i han eixamplat els seus referents. Són ells els que encara només juguen a ser triomfadors. El marge d'identitat per a les nenes s'ha ampliat en canvi pels nens no s'ha mogut i ells ara ho tenen difícil. També s'ha d'apoderar les nenes perquè se sentin capaces d'exercir un major paper en l'àmbit públic.

L'entorn influeix molt en la capacitat dels nens i les nenes per definir-se. Hem de trencar aquests estereotips!

Fomentar la igualtat d'oportunitats és una manera d'educar, és la inclusió; no una escola només per uns i en una determinada manera sinó per a tothom i amb les mateixes opcions. Aquesta és la riquesa, la diversitat per poder créixer i aprendre, conclou Ester Fernández. ■

LA MASCULINITAT TÉ UN ALT COST EMOCIONAL I HUMÀ PER ALS HOMES

El passat mes d'octubre va tenir lloc a l'Olivera una formació en coeducació dirigida a professionals de l'àmbit educatiu no formal i/o vinculats al treball comunitari o de grups, a càrrec de la cooperativa *Fil a l'Agulla*.

Durant aquests dies, les persones assistents, van poder entrar en contacte amb la pròpia diversitat, i conèixer com funcionen els mecanismes de la discriminació. Una discriminació que es basa en una manera de veure el món que valora actituds, persones, característiques físiques, activitats o interessos que es mouen per sobre d'altres, atorgant privilegis a alguns i algunes, que els podran fer efectius a costa de la manca de llibertats d'altres. També es va reflexionar al voltant de preguntes com, què és la coeducació?; quins reptes ens planteja avui?; què té a veure amb la democràcia, la participació, l'atenció a la diversitat, les emocions, els sentiments, la cura de les persones i dels espais i la gestió alternativa de conflictes?; què podem fer per combatre les desigualtats per raó de sexe i avançar cap a una societat lliure de violència masclista?

La discriminació social i les seves arrels.

La cultura heteropatriarcal

Els "ismes" i les "fòbies" (masclisme, racisme, classisme, homofòbia, xenofòbia...) ens porten a que hi ha persones que no tenen el mateix accés que d'altres a determinades oportunitats, espais de poder o, simplement, a l'acceptació social i l'estima. Aquestes persones veuen afectades les possibilitats de desenvolupar-se, satisfer les seves necessitats materials i afectives, i complir els seus somnis.

Podem dir que l'origen de la discriminació social són les creences culturals respecte del seu valor, del que val més o del que val menys. Creences que es tradueixen en lleis, llençatges, actituds, prejudicis...

Un dels sistemes de creences més influents en la identitat i les relacions de totes les persones, que s'adquireix des de ben petits, és el sexe-gènere. És una gran porta d'entrada a la pregunta qui sóc, què m'agrada, què vull i què no vull, i què s'espera de mi. El sistema sexe-gènere ens traça unes categories dins les quals és fàcil ser acceptades socialment.

La cultura heteropatriarcal afecta de diferent manera a dones i homes. Les dones han hagut de fer front a les injustícies que suposa la identificació amb un món poc valorat. Així les lluites feministes es van centrar inicialment en reclamar el dret de les dones a fer coses importants associades al món masculí: votar, treballar fora de casa i de forma remunerada, tenir càrrecs de responsabilitat, gaudir de la seva sexualitat, etc.

El cas dels homes és diferent. Aquesta mateixa cultura, tot i situar-los en una posició de privilegi, no sempre els beneficia. Els costos de la masculinitat, són alts: s'han vist privats d'expressar les seves emocions, de gaudir del plaer de cuidar

MOLTS HOMES JA COMENCEN A CONSTRUIR LA SEVA MASCULINITAT DE MANERA DIFERENT

els altres, de tenir por, de demanar ajuda quan la necessiten, etc. Tampoc han pogut ni poden explorar tot el seu potencial humà amb llibertat. A diferència de les dones, no han iniciat una lluita col·lectiva per reclamar el seu dret a entrar en el món femení, perquè la percepció d'aquest món no és positiva: fer "coses de dones" no és un privilegi sinó més aviat al contrari, és entrar en un món que ha estat considerat de segona categoria. Sortosament, però, cada cop hi ha més homes que es fan preguntes relacionades amb tot això i construeixen la seva masculinitat d'una forma diferent. Coeducar implica tenir present la diferent i desigual socialització que hem rebut les persones en funció de si hem estat educats com a homes o com a dones, transcendent les categoritzacions derivades del sistema sexe/gènere i les violències que aquestes comporten. Hi ha dos aspectes a tenir en compte: la superació dels estereotips de gènere i el fet de donar valor al món considerat tradicionalment femení (el món "privat", el món subjectiu).

Queda molt camí per recórrer però ja es va teixint una xarxa que avança cap a una societat on es té en compte les diferències i es vetlla perquè els grups proporcionin una experiència enriquidora de la diversitat.

Mes informació: www.filalagulla.org ■

L'ESCOLA BRESSOL AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE: TOT UN MÓN PER REDESCOBRIR I EXPLORAR

La coeducació és una perspectiva crítica que treu a la llum els valors implícits en les pràctiques i relacions educatives i cerca eines per superar les desigualtats implícites i invisibles. Els primers anys de la vida de les persones són fonamentals per al desenvolupament de les capacitats i habilitats físiques, emocionals, psíquiques i socials, que conformaran la seva personalitat i identitat. Des de les primeres manifestacions de la personalitat d'una criatura, aquesta és socialitzada de forma diferenciada segons es tracti d'un nen o d'una nena. Encara avui dia a totes les etapes educatives, darrera una aparent igualtat, s'hi amaguen elements que afavoreixen les desigualtats de gènere. I sols un cop detectats aquests elements serà possible transformar-los. Cal tenir present, a més, que l'escola bressol és un espai feminitzat i poc valorat socialment. Encara hi ha qui considera l'etapa 0-3 com a assistencial i no educativa.

La sociòloga Anna Carreras Port, membre de *CoeducAcció*, -associació des d'on treballen per sensibilitzar professorat i agents educatius vers la necessitat d'integrar la perspectiva coeducativa de forma transversal-, ha dut a terme la investigació "La construcció dels gèneres des del bressol: recerca sobre la construcció de les identitats de gènere a la primera infància", recerca que li ha permès aprofundir en el coneixement sobre quines desigualtats de gènere hi ha presents a les escoles bressol i on es produeixen.

A continuació apuntem algunes d'aquestes desigualtats, que influeixen sobre com nenes i nens construeixen les seves identitats:

- Molts contes continuen oferint models de masculinitat i feminitat enfrontats i desiguals, mostren homes i dones fent activitats estereotipades per raó de gènere i sovint invisibilitzen les dones.
- Algunes cançons ridiculitzen les dones i fomenten la violència masclista (un clar exemple és la cançó: "El senyor Ramon, empaita les criades...").
- Els materials acostumen a fer un ús sexista del llenguatge i tendeixen a invisibilitzar allò femení.
- La distribució de l'espai i materials del pati afavoreix uns tipus de jocs moguts i de velocitat i en dificulta d'altres tranquils, alhora que es produeixen relacions de poder entre grups dominants (amb major presència de nens) i grups dominats (amb major presència de nenes i alguns nens).
- Les educadores tendeixen a reproduir models sexistes en la seva interacció amb els infants (en tant que, com tothom, han estat educades en un món sexista). Però, un cop prenen consciència, intervenen per oferir a nens i nenes

Nenes i nens de la Llar d'Infants Pública Municipal El Bosquet, de Barberà del Vallès, en un moment de joc propiciat per la intervenció conscient de les educadores.

models no estereotipats i superar les desigualtats apreses a casa, a la televisió...

- Les famílies, com a part de la comunitat educativa, també eduquen de manera diferenciada si no prenen consciència. Un exemple el trobem en el tipus de roba que porten nens i nenes. Més enllà dels colors, els nens duen xandall en major mesura que les nenes, les quals van vestides amb més influència de la moda i no de la comoditat. És un element vinculat al fenomen actual de la hipersexualització de les nenes, és a dir de l'erotització d'expressions, postures i formes de vestir en edats primerenques, magnificada per la publicitat i els mitjans de comunicació.

Des de *CoeducAcció*, afirma l'Anna, sabem que l'educació no és ni neutre ni casual. Per això és tan important **transversalitzar, de manera efectiva, la perspectiva de gènere a tot l'àmbit educatiu**, començant, per l'etapa de 0 a 3 anys. Aquesta perspectiva ofereix al personal educatiu estratègies per superar les desigualtats que els infants ja duen apreses i pretén aconseguir que elles i ells, amb el major grau de llibertat possible, decideixin qui i com volen ser. A tal efecte s'ha de formar i sensibilitzar el professorat, i per fer-ho cal no només voluntat política sinó una aposta real, amb dotació pressupostària, que permeti implementar projectes concrets alhora que assegurui una formació inicial del professorat que integri aquesta perspectiva de gènere transversal i no pas una assignatura anomenada Coeducació.

Si en voleu saber més, podeu consultar la web de l'associació: www.coeducaccio.com ■

QUÈ ME'N DIUS?

PROJECTE D'OPINIÓ I PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Els últims mesos del 2011 i el primer semestre del 2012 des de l'entitat: Dinamització i Documentació per a la Igualtat d'Oportunitats (DID), es va portar a terme el *Què me'n dius? Projecte d'opinió i participació ciutadana* en el marc del Pla de Desenvolupament Comunitari de Barri de Marianao. El projecte, que inicia el seu recorregut durant el 2010 té l'objectiu de promoure la Igualtat d'Oportunitats entre dones i homes en la societat i utilitzar les Xarxes Socials i les Noves Tecnologies per deixar constància del rebuig a les desigualtats per raons de gènere. La Coeducació és un eix transversal en el mateix i per aquest motiu les accions que es van dur a terme en aquesta última edició pretenien treballar-la més enllà de l'àmbit escolar i acadèmic; passant a un àmbit més informal i quotidià: el teixit associatiu. Es va treballar amb entitats del barri de Marianao i cada activitat es va dissenyar pensant en l'impacte de gènere i desigual-

tat que viuen cadascun dels col·lectius participants, persones amb discapacitat i familiars, dones, infants, joves i famílies, etc. Algunes de les activitats que es van fer són: *"El Carnestoltes dels oficis"* amb La Semilla de Trigo, *"Què me'n dius sobre les desigualtats als mitjans de comunicació?"* amb el Centre Obert Don Bosco, *"Què me'n dius dels homes i les dones"* i *"Famílies cuidadores o dones cuidadores?"* amb Tots som santboians, *"Els mites de la violència Masclista"* amb l'Associació de Dones de Sant Boi, *"Dansa per la igualtat entre dones i homes"* amb Espai Lúdic, *"Batucada per la igualtat"* amb Can Paulet Percussió, xerrada *"Prevenió de la Violència Masclista a través de les Xarxes Socials"* dirigida a professionals i entitats.

Els resultats de totes les activitats es van enregistrar en vídeo i estan disponibles al blog del projecte

www.quemendius.wordpress.com ■

TROBADA D'HOMES PER A LA IGUALTAT A SANT BOI

Homes Igualitaris (Ahige Catalunya), juntament amb el Col·lectiu d'Homes Igualitaris de Sant Boi han organitzat a Sant Boi de Llobregat els dies 8, 9, 10 i 11 de novembre les Trobades estatal espanyola i nacional catalana dels Homes per la Igualtat. A banda d'aquestes trobades, també ha tingut lloc la conferència d'Oscar Guasch i la presentació dels diversos col·lectius d'homes per la igualtat que han assistit a la trobada des de diferents llocs de l'Estat espanyol.

Prèviament el divendres 25 d'octubre el Col·lectiu d'Homes Igualitaris de Sant Boi, per tercer any consecutiu, va organitzar la concentració anual contra la violència masclista, amb la finalitat de conscienciar tothom de la necessitat d'ac-

tuar contra aquesta xacra social, a favor de la igualtat i com a mostra de recolzament a totes les dones que es troben en situació de maltractament.

Recordem que el Col·lectiu d'Homes Igualitaris de Sant Boi són un grup d'homes i dones que es manifesten públicament contra la violència masclista volent fer visible a la societat i en especial al col·lectiu masculí, que hi ha homes implicats activament per la igualtat. Es van reunir per primera vegada el 7 d'octubre de 2011 i des de llavors cada mes d'octubre s'afegeixen a les "rodes d'homes" que se celebren a tot l'Estat, per mostrar el compromís contra la violència masclista.

Més informació: <https://es-es.facebook.com/pages/Homes-Igualitaris-de-Sant-Boi/287628748003654> ■

25 DE NOVEMBRE, DIA INTERNACIONAL CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

Com cada any, l'acte central de commemoració del Dia Internacional contra la Violència Masclista a Sant Boi tindrà lloc al **Mercat de la Muntanyeta, el dissabte 23 de novembre de les 10h a les 14h** durant el qual es farà un espectacle infantil i es llegirà públicament el manifest institucional del 25N.

Un altre dels actes destacats de la programació és la **Jornada tècnica sobre l'atenció als infants testimonis de violència masclista** que reunirà els i les professionals vinculats al Circuit local d'actuació envers la violència masclista, el **26 de novembre** durant el matí a la **Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer**. Per veure el programa complet: www.donessantboi.cat ■

DOLORS VALLEJO:

COEDUCAR VOL DIR POSAR-SE ULLERES NOVES PER MIRAR LES COSES D'UNA ALTRA MANERA

Dolors Vallejo Calderón, mestra, llicenciada en història, tècnica en igualtat d'oportunitats, màster en estudis de dones... i actualment professora en un Centre de Formació de Persones Adultes a Barcelona, sobretot és una entusiasta de la docència, que l'ha desenvolupat treballant de mestra a Gavà, L'Hospitalet, i durant molts anys a Sant Boi.

En el seu currículum també hi trobem la vessant d'implicació social i laboral com a representant del professorat en la Junta de Personal del Baix Llobregat. Delegada de CCOO d'Ensenyament del Baix Llobregat i membre del Consell Escolar de Catalunya en representació del professorat.

Compromesa amb les reivindicacions, els moviments de les dones i la coeducació, Dolors Vallejo sempre ha estat vinculada a Sant Boi, tant professionalment com vivencialment. De petita passant-hi llargues temporades d'estiu, vivint moments senyalats com l'11 de setembre del 76, els concerts de l'Altaveu, el Barrejant ... i sense oblidar els anys que he treballat com a mestra a l'escola Benviure, explica amb orgull. Treballar al Benviure va ser per a ella inspirador, perquè l'equip de l'escola sempre s'ha destacat per dur a terme projectes innovadors com el pla pilot d'intervenció en coeducació endegat a principis dels anys noranta, en col·laboració amb la UAB i amb l'assessorament i aprenentatge conjunt de persones com en Xavier Bonal, la Marina Subirats, l'Amparo Tomé... D'aquesta experiència en va derivar una gratificant tasca, tant per a l'alumnat com per a l'equip docent, en forma de propostes pedagògiques, publicacions, cursos, jornades, seminaris...

Segons Vallejo a Sant Boi el professorat sempre ha tingut inquietud per la coeducació, per això s'han pogut fer activi-

tats de sensibilització en molts centres. Un bon exemple és el projecte de prevenció de la violència de gènere, que es va fer simultàniament amb l'alumnat dels 5 instituts, comptant amb el necessari suport de dones com la Lluïsa Moret.

Una formació acadèmica androcèntrica

L'interès i compromís de la Dolors per la coeducació parteix de la consciència d'haver rebut un ensenyament segregat i una formació acadèmica androcèntrica, en la qual el paper de les dones era invisible, esbiaixat i marginal. En canvi els seus referents personals han estat dones com la seva mare, germanes, amigues i veïnes, valentes, intel·ligents, independents, que treballaven i tenien capacitat de decisió.

La resposta a aquestes paradoxes la va trobar en el feminisme i en els estudis de gènere i d'aquí va venir el treball per integrar aquests nous coneixements en la seva tasca docent, amb la coeducació. Era ingenu pensar que només posant nens i

ARA HEM DE REPRENDRE LLUITES QUE CRÈIEM JA GUANYADES

nens a les aules se superarien els tabús sexuals, les diferències, les pors, les violències... l'escola mixta era i és androcèntrica, al contrari de la coeducativa, que significa valorar homes i dones a la història i al món en igualtat. Coeducar vol dir canviar les perspectives, posar-se ulleres noves per mirar d'una altra manera les coses, afirma Vallejo.

Per fer el pas cap a la coeducació calia obrir debat, reflexionar sobre què canviar i com, revisar els continguts curriculars, l'especialització, la llengua, la presència pública de les dones i la paraula... sense oblidar el llenguatge, una eina important a l'hora de treballar la invisibilitat de gènere. Recordo l'anècdota d'una alumna que em va preguntar perquè dèiem nens quan ens adreçàvem a tothom, ella amb deu anys ja s'adonava que no se l'anomenava.

L'educació, és la millor eina per créixer, millorar i progressar com a societat. Per això s'han d'esmerçar els recursos necessaris per repensar l'escola, una escola que doni resposta a la realitat i la vida de les dones i els homes del segle XXI i que garanteixi una millor formació de la ciutadania, la cohesió social, la inclusió i un desenvolupament sostingut i sostenible.

Els poders i les pràctiques actuals com les noves lleis que s'aproven amb pudor a naftalina del passat (LOMCE), o d'altres que només retallen i retallen recursos... van en contra d'aquests valors inherents al progrés social, i ens obliguen a estar alerta i a reprendre lluites que creïem que ja les havíem guanyat, conclou la Dolors. ■

SANT BOI ORGANITZA TOT L'ANY ACTIVITATS A FAVOR DE LA IGUALTAT I LA NO DISCRIMINACIÓ PER RAÓ DE SEXE

La selecció de fotografies que podem veure en aquesta pàgina són només una mostra de totes les activitats que s'organitzen al llarg de l'any, des del 8 de març, Dia Internacional de les Dones fins el 25 de novembre, Dia Internacional contra la Violència Masclista. El ventall és gran ja que va des de les activitats esportives, l'educació, homenatges fins la diversitat cultural.

FÚTBOL CLUB SANTBOIÀ

FÚTBOL CLUB SANTBOIÀ

FÚTBOL CLUB SANTBOIÀ

2a trobada Sant Boi Boig per l'esport femení que va tenir lloc el 24 de maig de 2013 a l'Estadi Municipal de Futbol Joan Baptista Milà amb la participació del Futbol Club Santboià, el Club Voleibol Sant Boi, el Club Beisbol i Softbol Sant Boi i la Unió esportiva santboiana.

Activitat d'inciació a la marxa nòrdica en commemoració del Dia Internacional d'Acció per a la Salut de les Dones que va tenir lloc el 24 de maig de 2013 al parc de la Muntanyeta.

Acte central de la programació del 8 de març, Dia internacional de les dones, d'homenatge a les dones vinculades al món de la música que va tenir lloc a Can Massallera el 8 de març de 2013.

Dissabtes menuts: Inici del nou servei de cura puntual d'infants de 1 a 5 anys Dissabtes menuts el passat 28 de setembre de 2013 a l'Escola Massallera.

Com cada any, el 6 de març de 2013 va tenir lloc el Dinar intercultural organitzat per l'Associació de Dones El Farah i l'Ajuntament amb la col·laboració del Consell Municipal de les Dones.

www.donessantboi.cat